

Forslag til revidert politisk plattform

Landsmøtet Attac Norge 2021

Styrets innstilling: *anbefales vedtatt*

Komiteens innstilling: *anbefales vedtatt*

(Forslaget ble først fremmet i 2020, men siden ordinært landsmøte ble avlyst fremmes det samme i år.)

ATTACS VISJON

Attac arbeider for en mer demokratisk økonomi og kjemper mot økonomiske strukturer som øker forskjeller og ulikhet. Vi kjemper for en rettferdig fordeling av verdens ressurser og for at folk verden over kan ta større kontroll over eget liv og fremtid. Attac jobber for et økonomisk system som setter miljø og naturvern foran kortsiktig økonomisk gevinst.

INTRODUKSJON

Dagens globale økonomiske system bidrar til å øke de økonomiske og sosiale forskjellene innad og mellom land. Økt ulikhet, utrygge arbeidsplasser og kutt i velferdsordninger svekker folks muligheter til å bestemme over eget liv og fremtid. Finansindustrien og storselskapene øker sin profitt på bekostning av miljøet, arbeidstakerrettigheter og menneskerettighetene. Samtidig ser vi at stadig mer makt flyttes fra demokratisk valgte representanter til de store multinasjonale selskapene og bankene.

Tiden er overmoden for en mer offensiv miljøpolitikk, ny finanspolitikk og bankreguleringer og en rettferdig handelspolitikk. Vi må bekjempe skatteunndragelser, skatteparadiser, monopoldannelser, økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet. Attac kjemper for en demokratisk kontroll over samfunnsutviklingen.

I samarbeid med den internasjonale Attac-bevegelsen og andre samarbeidspartnere i inn- og utland, skal Attac Norge bidra til å styrke debatten, utvikle og spre informasjon om våre saker og samarbeide om aksjoner og kampanjer, både nasjonalt og internasjonalt.

FINANSRETTFERDIGHET

Privatisering, liberalisering og deregulering har ført til en enorm vekst for finanssektoren, som har resultert i globale, økonomiske kriser. Mens noen få har tjent seg superrike på finansspekulasjon, har økonomiske kriser skapt fattigdom og økt ulikhet verden over. Det har kunnet skje fordi folkevalgte organer ikke har hatt vilje til å ta tilbake det demokratiske handlingsrommet og den politiske styringen med økonomien. På det internasjonale

finansmarkedet handles det hver dag for valuta, derivater og andre verdipapir til en verdi som er flere titalls ganger større enn aktiviteten i realøkonomien. Finansinstitusjonene og investorenes mål om kortsiktig og rask profitt har skapt et globalt kasino, hvor våre velferdstjenester er brikkene. Attac krever beskatning av kapitalinntekter og skattlegging av handelen som foregår på det globale finansmarkedet gjennom en avgift på finanstransaksjoner. For at finanssektoren skal være til fordel for resten av samfunnet, må sektoren reguleres og styres demokratisk.

HANDELSRETTFERDIGHET

Det viktigste formålet til et internasjonalt handelsregelverk må være å legge til rette for økonomisk utvikling blant dem som trenger det mest. Verdens handelsorganisasjon (WTO) fører en politikk som drives frem av de rike landene og hvor store selskapers adgang til markeder i utviklingsland har høyest prioritet. Det er ikke en oppskrift på utvikling i fattige land. Det er en oppskrift på avindustrialisering i store områder og enda sterkere dominans for de multinasjonale storselskapene.

Dagens handelsregime er preget av hemmelighold og av at de rike landene fremmer sine eksportindustriers interesser på bekostning av utviklingslandene og de fattigste. Mylderet av nyliberale handels- og investeringsavtaler som forhandles frem, inneholder regler som innskrenker land og lokalsamfunns politiske handlingsrom og som setter storselskapenes interesser foran demokrati, menneskerettigheter og miljø. Attac jobber for at handelsavtaler er demokratisk forankrede, gjennom mindre hemmelighet, og inkludering av miljøbevegelsen, fagbevegelsen, og sivilsamfunnet.

Attac er ikke imot handel, men for et handelssystem som er rettferdig, solidarisk og økologisk bærekraftig. Reglene for internasjonal handel skal være til fordel for mennesker og miljø og ikke for internasjonale konsern og selskaper.

Attac Norge tar ikke stilling til spørsmålet om norsk medlemskap i EU og EØS, men vil forholde seg aktivt til de deler av EUs politikk som er relevante for Attac.

SKATTERETTFERDIGHET

Attac har kjempet mot skatteparadis og skatteunndragelse i en årrekke, som følge av at dagens internasjonale skattesystem favoriserer rike over fattige. Et rettferdig skattesystem er en forutsetning for at moderne samfunn med offentlige tjenester skal fungere. Arbeidet mot skatteparadis går sakte på de internasjonale arenaene, og fremdeles er det store skattesmutthull som utnyttes av store internasjonale selskaper. Gjennom kompliserte selskapsstrukturer og talltriksing flyttes penger dit skatten er lavest og hemmelighold er garantert. Dette systemet benyttes også av selskaper som er aktive i Norge, noe som er skadelig for norsk næringsliv og finansieringen av velferdsstaten. Dagens internasjonale

skattekonkurransen er et kappløp mot bunnen, og myndigheter taper flere hundre milliarder dollar årlig i skatteinntekter. Dette svekker tilliten til skattesystemet. Attac krever mer finansiell åpenhet om selskapers fortjeneste og skattebetaling slik at det blir enklere å oppdage skatteunndragelse og for å få slutt på bruken av skatteparadis.

Attac arbeider for en verden med rettferdige skattesystemer der inntekter beskattes der de er skap. Et rettferdig internasjonalt skattesystem vil være et svært viktig virkemiddel i kampen mot ulikhet.

GJELDSRETTFERDIGHET

Lån er en vanlig måte for stater å finansiere prosjekter som skaper utvikling og økonomisk vekst. Disse lånene tilbys i utstrakt grad fra internasjonale banker og andre private aktører.

På grunn av finanskriser, liten økonomisk vekst og ustabilitet i verdensøkonomien har vi i mange tiår vært vitne til hvordan gjeldskriser har rammet mange land. I krisetider har flere land måttet underkaste seg internasjonale institusjoners krav om innstrammingspolitikk. Dette har resultert i at land har måttet privatisere offentlige tjenester og deregulere sine markeder for utenlandske investorer for å få hjelp og gjeldsstøtte fra de store utviklingsbankene. Disse programmene og kravene har forsterket ulikheten og ført til brutale kutt i velferdsordninger. Flere land har måttet ta opp nye lån for å betjene gjelden sin. Samtidig har kreditorene og investorer tjent seg rike på andre lands gjeldsoppbygging.

Statsgjeld og gjeldskriser er en av de viktigste årsakene til global ulikhet. Attac støtter kravet om allmenn sletting av den offentlige gjelden i gjeldsrammede land og en bruk av de frigjorte ressursene til beste for befolkningen og en bærekraftig utvikling. Attac mener at banker og andre långivere må ta sin del av tapene når stater havner i kriser.

BEVARING AV VELFERDSSTATEN

Privatisering av utdanning, helsevesen, vann- og energiforsyning og andre offentlige velferdsgoder utgjør i økende grad en trussel mot velferd og demokrati både i rike land og i utviklingsland. Offentlige pensjonsordninger blir erstattet av private ordninger basert på finansspekulasjon. Privatisering og dereguleringen omfatter hele arbeidsmarkedet og fører til utrygge arbeidsforhold og arbeidsløshet. Attac jobber for å forsvare det offentlige trygdesystemet og for at kommersielle interesser ikke skal gå på bekostning av offentlige velferdsordninger. Privatisering av offentlige velferdstjenester tillater at multinasjonale selskaper kan gjøre fortjeneste på bekostning av grunnleggende behov. I tillegg reduserer det mulighet for demokratisk styring og kontroll. Bevaring av sosiale velferdstjenester er viktig i kampen mot ulikhet. Attac Norge mener at offentlige tjenester ikke er egnet for markedsretting, men må styres demokratisk.

RETTFERDIGE INVESTERINGER

Fattige land trakter ofte etter internasjonale investorer som kan hjelpe dem å bygge opp sin egen økonomi. Likevel går det dessverre ofte utover både miljøet og de fattigste menneskene i de samme landene når utenlandske selskaper skal tjene penger. Gjennom internasjonale investeringsavtaler får internasjonale selskaper rettigheter som undergraver demokratiet. I tillegg gjør investeringsavtaler det vanskeligere for land å kreve lokalt ansatte, teknologioverføring og samarbeid med lokalt næringsliv som ville bidratt til at investeringen kom lokalsamfunnet til gode.

Gjennom Oljefondet er Norge blitt en stor investor og har tjent penger på andre lands gjeldskriser og investeringer i skatteparadis. Attac mener at Norge bør gå foran når det gjelder bærekraftige og etiske investeringer som ikke går gjennom skatteparadis. Attac jobber for at selskapers profitt og rettigheter ikke skal gå foran demokratiske beslutninger og for at investeringer ikke skal svekke arbeidstakerrettigheter og bidra til brudd på menneskerettighetene. Internasjonale investeringsavtaler må utarbeides i samarbeid med sivilsamfunnet, fagbevegelsen og miljøbevegelsen. Gjennom politisk og demokratisk styring kan rettferdig investeringer bidra i kampen mot global ulikhet, for kontrollert vekst og styring av den økonomiske utviklingen mot et grønt skifte.

EN RETTFERDIG OG DEMOKRATISK DIGITAL ØKONOMI

Vi ser en digital transformasjon av den globale økonomien. I dag er det ikke lenger bare eierskap av produksjonsanlegg som er nøkkelen til utvikling, men eierskap til data og plattformene som brukes for å samle inn disse. Innsamlingen av data, både persondata og andre former for data, er avgjørende i utviklingen av morgendagens teknologi og kunstig intelligens, og slik viktig for utviklingen av infrastruktur og velferdstjenester. Når et selskap har etablert seg i et marked og fått kontroll over store mengder data, kan det være nærmest umulig for nykommere å etablere seg i det samme markedet. På denne måten finnes det en sterk tendens til at teknologiselskapene bygger opp en monopolposisjon innenfor sine markeder. Monopoliseringen er en urovekkende tendens, ikke bare fordi det forsterker den økonomiske ulikheten og at noen få aktører kan utøve en enorm økonomisk og politisk makt, men også fordi private profittmaksimerende aktører sitter med kontrollen over kolossale mengder persondata. Deres økonomiske interesser samsvarer ikke med personvernrettighetene til befolkningen.

Attac mener derfor at det er nødvendig å utvikle nye klare rammer for eierskap av alle former for data, som sikrer offentlig tilgang og demokratisk regulering der det er viktig. En offentlig og demokratisk forvaltning av stordata er en nødvendig del av en industriell og offentlig digital politikk. Samfunnsutviklingen skal ikke formes av de store teknologiselskapene, men være demokratisk og sikre en rettferdig fordeling av ressurser

KLIMA OG MILJØ

Klimaendringene og miljøødeleggelser er den største utfordringen vi som samfunn står ovenfor. Vårt regjerende økonomiske system er basert på jaget etter vekst og profitt. Investeringer, frihandel og profitt er overordnet beskyttelse av naturen. Gjennom investeringsavtaler har internasjonale selskaper rettigheter som gir de mulighet til å hindre demokratisk vedtatt miljøpolitikk. For å kunne bevare våre dyrebare naturressurser og nå klimamålene er vi avhengige av å sette rammer for all økonomisk aktivitet. Derfor trengs det en offensiv næringspolitikk som kan styre investeringene mot et grønt skifte og redusert ulikhet. Attac kjemper for at det internasjonale avtalehierarkiet endres slik at internasjonale avtaler og konvensjoner for matsikkerhet, klima og miljø juridisk overordnes handels- og investeringsavtaler. For at dette skal kunne realiseres er vi avhengig av at makt flyttes fra de store selskapene og over til demokratiske organer som tar beslutninger basert på hensyn til mennesker og miljø fremfor profitt og kortsiktig økonomisk vekst. Miljøpolitikk må være rettferdig og solidarisk overfor de landene som merker klimaendringene hardest og de landene som ikke har dratt nytte av dagens økonomiske system.

KRIG OG MIGRASJON

Urettferdigheten i verden gjør at mange må flykte fra sine hjem. Attac Norge jobber for en verden der ingen må flykte. Attac Norge ønsker en rettferdig og solidarisk politikk for folk på flukt. Vi oppfordrer også til aktivt arbeid for nedrustning og fred.

AVSLUTNING/KONKLUSJON

Det er store mål som Attac har satt seg. Sammen med den internasjonale Attac-bevegelsen og våre nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere vil vi skape en mer demokratisk økonomi. Fordi en annen verden er mulig.

